

зміцнювати позиції українських університетів на національному, європейському і світовому ринку праці та освітніх послуг.

А. В. Лапкін, *канд. юрид. наук, асист.
кафедри організації судових та
правоохоронних органів*

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

В сучасних умовах в освітній процес різних країн світу поряд з такими традиційними формами освіти, як очна та заочна, дедалі більше впроваджується дистанційна освіта. У перспективі вона має стати однією з форм навчання студентів Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”, що викликає потребу дослідження її переваг та можливих недоліків

Для повноцінної інтеграції дистанційної освіти у навчальний процес університету необхідно комплексно розробити педагогічні та інформаційні технології дистанційного навчання. Педагогічні технології передбачають опосередковане активне спілкування викладачів зі студентами з використанням телекомунікаційного зв’язку та методології індивідуальної роботи студентів зі структурованим навчальним матеріалом, представленим у електронному вигляді. Інформаційні технології забезпечують створення, передачу і збереження навчальних матеріалів, організації і супроводу навчального процесу дистанційного навчання за допомогою телекомунікаційного зв’язку.

Впровадження дистанційної освіти потребує відповідних організаційних основ, до яких належать:

а) *розробка графіків навчального процесу та навчальних планів.* Ці графіки повинні бути гнучкими та індивідуально пристосованими до викладачів і студентів. Точні строки і терміни ви-

конання навчальних планів доцільно передбачати лише для форм підсумкового контролю, тоді як графік оволодіння навчальними програмами визначається за погодженням між студентами та викладачем. Обсяг навчальних планів доцільно вираховувати не в годинах, як при очній формі навчання, а залежно від обсягу переданої інформації та її поділу на змістові частини (модулі).

Основою навчальних програм дистанційної освіти має стати кредитно-модульна система, яка складається для кожного студента індивідуально і являє собою послідовний набір модулів, що відповідають особистим потребам і побажанням студента.

б) нормативно-правове забезпечення. Ним слугують такі акти: Конституція України (зокрема, ст. 53); Закон України “Про освіту”; Закон України “Про національну програму інформатизації”; Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні, затверджена постановою МОН від 20 грудня 2000 року та ін. На локальному рівні нормативне забезпечення розвитку дистанційної освіти в університеті має забезпечувати програма дистанційної освіти;

в) системно-технологічне забезпечення та стандартизація дистанційного навчання. Системно-технологічне забезпечення дистанційного навчання має відбуватися за єдиними інформаційними технологіями. Їх розробку і впровадження необхідно покласти на Центр інформаційних технологій Університету. Стандартизація дистанційного навчання потрібна також у сфері педагогічних технологій, розробку і впровадження яких доцільно покласти на кафедри університету. Загальне забезпечення одноманітності і стандартизації дистанційної освіти в університеті має бути віднесене до компетенції деканатів та навчального відділу.

У перспективі дистанційна освіта має базуватися на основі спеціального інформаційно-навчального порталу університету, який потребує відповідного технічного вдосконалення. На ньому має міститися єдина електронна база даних щодо студентів і викладачів, учасників дистанційної освіти, яка передбачає наявність персональної інтернет-сторінки щодо кожної осо-

би з її фотографією, окремими персональними даними, контактами (номер телефону, e-mail тощо), які доступні за допомогою засобів авторизації. Крім того, портал має забезпечувати можливість для безперешкодного спілкування між студентами і викладачами за допомогою електронної пошти, чату та ін.

г) *специфічні форми організації навчального процесу.* Форми навчального процесу мають визначатися з урахуванням потреби у забезпеченні гнучкості, мобільності, паралельності, економічності та якості дистанційної освіти. Вони реалізуються через дві провідні технології дистанційної освіти:

1) навчання на основі паперових, відео- і аудіо- та електронних носіїв (навчально-методичні посібники, касети, диски з електронними базами даних та ін.). При цьому зі студентами працює викладач, який перевіряє виконання завдань, які відправляються поштою та проводить консультації по телефону;

2) навчання на основі використання можливостей мережі Інтернет. Це можуть бути електронні поштові скриньки, соціальні мережі, технології SKype та K ін.

Конкретними формами навчання можуть виступати: телемости та відеоконференції; он-лайн відеолекції; віртуальні практики з використанням веб-камер; ділові імітаційні комп'ютерні ігри; різні види тестування (он-лайн та оф-лайн) тощо;

д) *кадрове забезпечення.* Впровадження технологій дистанційного навчання можливе на основі наявного кадрового науково-педагогічного складу університету і не потребує його значного розширення. Одночасно необхідним є проведення курсів з підготовки і підвищення кваліфікації серед викладачів і співробітників з питань використання сучасних комп'ютерних та інформаційних технологій.

Вбачається за потрібне посилення кадрового складу Центру інформаційних технологій, який забезпечує інформаційно-технологічний бік дистанційної освіти. На кафедрах та в деканатах доцільно ввести штатні одиниці операторів дистанційної освіти (можливо, за сумісництвом), які будуть здійснювати електронний документообіг та обмін інформацією.

Відповідно до завдань і форм дистанційної освіти має бути скорегована і навчально-методична робота кафедр. Для цього слід розробити:

1) повні тексти лекцій викладачів кафедр з можливим використанням відео/аудіо матеріалів;

2) електронні програми практичних занять, які включають питання для самоперевірки, тести, практичні завдання, узагальнюючі таблиці і схеми по темах курсу;

3) матеріали практики судових та правоохоронних органів для самостійного опрацювання студентами;

4) бази даних законодавства (передбачають можливість роботи студентів з нормативними джерелами у різних формах – як з повнотекстовими документами, так і витягами з них, що стосуються тієї чи іншої теми);

5) електронні банки даних навчальної та наукової літератури: книг, статей (як українських, так і зарубіжних авторів), розміщених у певній тематичній послідовності.

Для повноцінного забезпечення потреб дистанційної освіти необхідно створити належний ресурсний потенціал матеріально-технічної бази університету. З цією метою кожний викладач, задіяний у сфері дистанційної освіти, має бути забезпечений відповідним чином обладнаним робочим місцем, яке передбачає наявність сучасного портативного комп'ютера (ноутбука) з відповідним програмним забезпеченням, а також безлімітним і швидкісним виходом у мережу Інтернет. Крім того, повинні бути надані допоміжні технічні засоби: принтер, ксерокс, сканер, веб-камера, диктофон тощо. Поряд з цим кафедри мають бути забезпечені відповідним чином технічно обладнаними аудиторіями, які дозволяють проводити заняття в режимі он-лайн, організовувати відеоконференції та телемости.

Зважаючи на викладене, можна констатувати, що на початковому етапі дистанційна освіта виступає доповненням до існуючих в університеті форм навчання, а в перспективі вона може стати альтернативою очній, заочній та вечірній освіті, що

дозволить збільшити кількість студентів, покращити матеріально-фінансову базу, а також відповідати сучасним світовим навчально-освітнім тенденціям.

*Д. О. Петров, викладач кафедри
фізичного виховання № 2*

ДЕРЖАВНІ СТАНДАРТИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

На сучасному етапі розвитку світової і вітчизняної економіки, оснований на ринкових відносинах, постає питання створення суспільства, що базується на знаннях, де соціальне й економічне благополуччя країни визначається наукоємними технологіями, інноваційною спрямованістю і рівнем інтелектуального розвитку соціуму. В умовах спрямованості на членство в Європейському Союзі фундаментальне значення для розвитку національної економіки має розвиток ринку освітніх послуг, їх реформування та в деяких випадках вдосконалення.

При цьому важливе місце займає інноваційний розвиток економіки й соціальної сфери, що вимагає високого рівня освіти, підвищення інтелектуального і духовного потенціалу суспільства, підготовки нової генерації людей, здатних створити нову техніку й технології, активно втручатися і здійснювати реформування економіки, розвивати духовність і культуру населення.

Отже, економічний розвиток в країні взаємопов'язаний з рівнем освіти. Даний зв'язок взаємозумовлений. Це ще раз підтверджує вагомість економіки для всіх сфер розвитку.

Але, на жаль, Україна, здобувши незалежність, успадкувала від тоталітарної держави таку систему освіти, масштаби і недосконалість якої виявилися додатковою перешкодою на шляху створення демократичної, гуманної, національної держави. Одним із напрямків реформування освіти є створення належного рівня вищої освіти в Україні. Реорганізація вищої освіти відпові-